

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tat-30 ta' Marzu, 2006

Citazzjoni Numru. 835/2003

“A”

vs

“B”

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 13 ta' Awissu 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-attrici zzewget lill-konvenut fir-Registru Pubbliku ta' Malta fis-7 ta' April 1994.

Illi l-kunsens tal-kontendenti nkiseb bl-eskluzzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu u tal-elementi essenziali tal-hajja mizzewga.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi *inoltre* l-kunsens tal-kontendenti ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' pregudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenziali tagħha.

Illi l-kontendenti ssimulaw il-kunsens tagħhom ghal dan iz-zwieg.

Illi għalhekk iz-zwieg ikkontrattat mill-kontendenti fis-7 ta' April 1994 huwa null u bla effett tal-ligi.

Illi għalhekk l-istess attrici talbet lill-konvenut jghid ghaliex din il-Qorti m'għandhiex għar-ragunijiet fuq premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkontrattat mill-kontendenti fis-7 ta' April 1994 huwa null u bla effett legali, u tagħti dawk il-provvedimenti kollha l-ohra illi jkunu opportuni f'dan ir-rigward.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li huwa ngunt biex jidher għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 sa 6 tal-process;

Rat id-digriet tal-Qorti tad-9 ta' Ottubru 2003 fejn il-kawza għiet appuntata għas-smiegh ghall-4 ta' Frar 2004.

Rat id-digriet affidavit moghti lill-partijiet fid-9 ta' Ottubru 2003 fejn il-Qorti pprefiggiet terminu ta' erbghin (40) gurnata lill-attrici sabiex tipprezenta x-xhieda kollha tagħha produċibbli bil-procedura tal-affidavits bin-notifika lill-kontro-parti jew lid-difensur tieghu, li jkollu wkoll l-istess terminu sabiex huwa wkoll jipprezenta l-affidavits tieghu.

Rat li ghalkemm il-konvenut gie notifikat fis-16 ta' Jannar 2004 personalment kemm bic-citazzjoni u bl-avviz tas-smiegh tal-kawza u dan kif jidher mir-riferta relativa a *tergo* ta' fol. 13 tal-process, il-konvenut ma pprezenta l-ebda nota ta' eccezzjonijiet u għalhekk baqa' kontumaci.

Rat il-verbal ta' I-4 ta' Frar 2004 a fol 14 tal-process fejn il-Qorti kkonfermat id-digriet tagħha tad-9 ta' Ottubru 2003 b'tali terminu beda jsehh minn dak inhar u l-kawza giet differita ghall-finali trattazzjoni għat-18 ta' Mejju 2004.

Rat il-verbal tat-18 ta' Mejju 2004 fejn Dr. Stephen Thake ipprezenta **l-affidavit ta' l-attrici "A"** (fol 16 sa 19) u ddikjara li m'ghandux provi izjed u l-kawza giet differita għal-finali trattazzjoni għall-21 ta' Ottubru 2004.

Rat il-verbali tal-21 ta' Ottubru 2004 u ta' I-1 ta' Marzu 2005 fejn Dr Stephen Thake ghall-attrici talab li ssir seduta sabiex jikkonkludi l-provi. Il-Qorti laqghet it-talba u nnominat bhala Assistent Gudizzjarju lil Dr. Josette Demicoli għal dan l-iskop. Il-kawza giet differita ghall-finali trattazzjoni għall-1 ta' Dicembru 2005.

Rat il-verbali tas-seduti quddiem l-Assistent Gudizzjarju Dr Josette Demicoli, dak tat-2 ta' Mejju 2005 (a fol 22); tal-20 ta' Gunju 2005 fejn xehdet "**C**" (fol 26 sa 29); tal-15 ta' Settembru 2005 fejn xehed "**B**" (fol 30 sa fol 32); rat ukoll in-notament ta' l-Assistent Gudizzjarju a fol 33 tal-process fejn l-Assistent Gudizzjarju Dr. Josette Demicoli informat lill-Qorti li l-provi huma konkluzi.

Rat il-verbal ta' I-1 ta' Dicembru 2005 fejn Dr Stephen Thake ghall-attrici tratta l-kaz. Il-kawza giet differita għas-sentenza għat-30 ta' Marzu 2006 bil-fakolta` li l-konvenut jipprezenta nota t'ossevazzjonijiet fi zmien għoxrin (20) gurnata mill-istess data tas-seduta, bin-notifika lill-kontro-parti li jkollha għoxrin (20) gurnata biex tirrispondi.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attrici tissottometti illi z-zwieg bejnhha u bejn il-konvenut għandu jigi dikjarat null *inter alia* a bazi ta' l-artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 li jghid:-

“(d) jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tagħha, jew b’anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg”.

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u għalhekk tagħmel referenza għas-sentenza **“Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar** **gia` Borg”** (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza **“Kevin Spiteri vs Avukat Dr. Renzo Porsella-Flores et noe”** (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti għamlet referenza ghall-espozizzjoni ta' **Viladrich**:-

“Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring” (**Viladrich, P.J., “Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.”** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-Kap. 255, dawn l-obbligazzjonijiet essenziali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg.

Dawn huma “*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics*” (**Viladrich, P.J.**, op.cit., pg. 687).

Illi wkoll fis-sentenza **“Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia”** (P.A. (VGD) 10 ta’ Settembru 1997) inghad wkoll li:-

“*Kwantu għad-difett serju ta’ diskrizzjoni ta’ gudizzju – artikolu 19 (1) (d) – biex ikun hemm nuqqas serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju jrid ikun hemm inkapacita’ psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jagħraf u jirrifletti, jew li jiddeċiedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (“**Isabelle Zarb vs Stephen Attard**” – P.A. 21 ta’ Novembru 1995). Mhix għalhekk kwistjoni ta’ nkompatibbilta’ ta’ karattru, jew ta’ decizjoni jew decizjonijiet zbaljati. Il-paragrafu (d) ikompli jitkellem dwar “anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg”. Il-Qorti tosserva li l-ligi tagħna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun tagħmilha mpossibbli mhux sempliciment diffici, li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg ossia jassumihom”.*

Illi għalhekk b'difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser sempliciment kwaliasi stat ta’ mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista’ tkun fiha fil-mument li jingħata l-kunsens reciproku (**“Nicholas Agius**

vs Rita Agius gja' Caruana" – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju 1995).

Illi li kieku I-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. Innuqqas ta' *'discretio judicii'* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti I-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega I-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

"Il matrimonio, in quanto patto ossia "foedus" richiede una capacita` intellettuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che si tratta di assumersi una "servitus" per tutta la vita" (**Forum**, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gja' nghad, b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju d-dottrina u I-gurisprudenza *"non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscenza perfetta ed esaustiva di ciò` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di ciò` che può compartire la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una conoscenza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perché riesce più appropriato l' uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena"* (**Pompedda, M.F., "Il Consenso Matrimoniale in Grochlewski" – Pompedda – Zaggia, "Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico"** (Padova, 1984), p. 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fis-sentenza **"Alessandra sive Sandra Mc Monagle qabel Mamo vs Mario Mamo"** (P.A. (VDG) 26 ta' Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fis-sens ta' I-ewwel parti tal-paragrafu (**d**) imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *"fil-mument ta' I-ghoti tal-kunsens*

*matrimonjali, parti jew ohra tkun priva b'mod sostanzjali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju, ghalhekk ma hux sempliciment nuqqas ta' hsieb, nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – in fatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju” (ara, “**Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri**”, P.A., 10 ta' Novembru 1995).*

Illi l-istess sentenza tkompli tghid “*Li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficientement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkunx irriflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta' diskrezzjoni ta' gudizzju (“**Selina-Maria Vella Haber vs Joseph Gatt**”, P.A., 15 ta' April 1996)”.*

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat fl-**artikolu 19 (1) (d)** irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku / psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f'dan is-sens, fost ohrajn, “**Jacqueline Cousin vs Bernard Simler**”, P.A., 3 ta' Gunju 1998; “**Roseanne Cassar vs Kenneth Cassar**”, P.A. 19 ta' Ottubru 1998; u “**Carmelo Grima vs Mary Andrews**”, P.A., 2 ta' Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni irid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti w interdipendent:-

*“La piena avvertenza e il deliberato consenso La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturità di giudizio e la maturità affettiva La maturità di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all’ atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturità affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotività che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volontà e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo così una mancanza di consenso libero (immaturità affettiva) e ponderato (immaturità di giudizio)” (**Bersini F.**, “Il Diritto Canonico Matrimoniale.” (Torino, 1994), p. 97).*

Illi l-istess awtur, imbagħad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta’ diskrezzjoni biex wieħed ikun jista’ jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita’ taz-zwieg:-

“Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovrà essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed è ordinato all’ assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l’ esistenza con un contratto perpetuo e irriscendibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non è sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa è il matrimonio; è necessaria la maturità di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, è necessaria la discrezione non tanto per l’ atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell’ atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del

matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l' eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettuale e volitiva sopra descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovrà ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio" (ibid. pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero` tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facili, u dan kif gja' gie ndikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

"... ... se il soggetto non è in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dirà che la scelta di lui non è stata libera; lo sarà invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un' affettività non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sarà stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioè col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica società coniugale, sia nei riguardi dell'altra parte sia nei riguardi della prole" (**Pompedda, M.F., "Incapacità di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento."** (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi kwantu għad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi tagħna, bħad-dritt kanoniku (**Can. 1095 (3)**) tirrikjedi mhux semplici diffikulta` izda mpossibbila` li wieħed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossbilta` vera f'dan il-kuntest hi

ipotizzabbi biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wiehed jaghzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` "di intendere e/o di volere". "*L'incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale*", skond ma jghid **Bersini**, "*rende la persona inabile al matrimonio, anche nell' ipotesi che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso*" (op. cit., p. 99).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-Kap. 255, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi dawn huma "*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics*" (**Viladrich, P.J.**, op. cit., p. 687).

Illi ta' l-istess portata huma s-sentenzi "**Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee' Sultana**" (P.A. (VDG) 17 ta' Novembru 2000 u "**Anna Galea vs John Walsh**", (P.A. (VDG) tat-30 ta' Marzu 1995). Inerenti ghalhekk, f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jagħtu lilhom infuħom lil xulxin fit-totalita` tagħhom sabiex tigi stabbilita bejniethom "*the community of life and love*".

Illi fl-ahharnett din il-Qorti tagħmel referenza għal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet “**Nathalie O'Toole vs Patrick O'Toole**” (P.A. (N.A.) 25 ta' Marzu 2002) fejn ingħad:-

“il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess gurisprudenza mhuwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa wieħed “sui generis” u ta’ ordni pubbliku. Illi għalhekk il-partijiet f’kuntratt ta’ zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita’ li jagħtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-aktar mod liberu u xjenti għal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg għandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tiegħu fir-relazzjonijiet ta’ koppja u l-iskop aħħari taz-zwieg, cjo’ li tnejn minn nies jagħtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzzjoni ta’ kollox u kulhadd. Meta għalhekk għal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie moghti bil-konoxxenza shiha ta’ dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wieħed validu”.

Illi kif ingħad fis-sentenza “**Al Chahid vs Mary Spiteri**” (P.A. (RCP) 5 ta’ Gunju 2002) inoltre l-kunsens irid ikun wieħed tali li permezz tiegħu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta’ l-obbligli, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib magħha l-hajja mizzewga bħalma huma l-elementi ta’ unjoni permanenti, esklussiva u rrevokabbli.

Illi dawn il-principji kollha gew ikkonfermati f’diversi sentenzi mogħtija minn din il-Qorti nkluzi “**Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri**” (P.A. (RCP) 17 ta’ Frar 2000); “**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**” (P.A. (RCP) 9 ta’ Marzu 2000); “**Ousama Sadalah vs Doris Tanti**” (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000); “**Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine**” (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); “**Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**” (P.A. (RCP) 1-1 ta’ Frar 2001); “**Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea**” (P.A. (RCP) 22 ta’ Marzu 2002); “**Albert Grech vs Josette Grech**” (P.A. (RCP) 30 ta’ April 2002); “**Marco Tanti vs Catherine Azzopardi**” (P.A. (RCP) 30

ta' Mejju 2002); u “**Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia**” (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002) fost ohrajn.

Illi raguni ohra li ssemmi l-attrici hija dik mibnija fuq l-artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 fejn jinghad ukoll li z-zwieg ikun null:-

“jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenziali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg”.

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza “**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**” minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u “**Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri**” (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' repetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi inoltre fis-sentenza “**Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe**” (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

“Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti tagħna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex necessarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttamente izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatamente qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens”.

Illi ta' l-istess portata hija s-sentenza “**Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**” (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001); “**Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine**” (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); “**Carmen El Shimi għa' Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi**” (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); “**Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim**” (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); “**Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli**” (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u “**Albert Grech vs Josette Grech**” (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit Nru 793/01/RCP) fost ohrajn.

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi l-partijiet izzewgu fis-7 ta' April 1994 wara li kienu Itaqghu meta kellhom 17-il sena u 18-il sena rispettivamente u dan fis-sena 1990; jidher li ma kellhom ebda jdea ta' zwig anke peress li kienu ta' eta' zghira u fil-fatt wara xi zmien huma kienu wkoll waqfu johorgu flimkien, tant li bdew johorgu ma' persuni ohra bhala koppja, tant li jista' jinghad li fis-sena 1993 ir-relazzjoni ta' bejniethom kienet spiccat; izda gara li wara xi xhur kienu iltqagħu kazwalment, kellhom x'jaqsmu ma' xulxin u minhabba dan l-attrici harget tqila, u minn hawn jidher li dar kollox ghaliex minhabba din it-tqala jidher li gie ppjanat zwig mill-familjari tal-konvenut, tant li biex jiffacilitaw dan kollu l-konvenut ingħata post fejn joqghod, u gie rrangat zwig civili fi ffit zmien, tant li l-partijiet jiddiskrivu d-differenza bejn iz-zwig tal-konvenut u dak ta' oħtu u dan apparti li dan ta' l-ahhar kien ukoll zwig religjuż.

Illi ma hemm l-ebda dubju li x-xhieda kollha prodotta f'din il-kawza turi li dan iz-zwig sehh unikament ghaliex l-attrici kienet harget tqila u qabel tali tqala lanqas biss kien hemm izjed relazzjoni bejn il-partijiet, ahseb u ara kemm kien hemm xi forma ta' impenn ghall-hajja mizzewga; jidher ukoll li l-istess koppja kienet traxxinata b'dak li kien qed jiddeciedi missier il-konvenut u fil-fatt il-konvenut fix-xhieda tieghu tal-15 ta' Settembru 2005 jghid hekk:-

“Ahna zzewwigna bir-registrū biss u fl-opinjoni tieghi u ta' missieri kienet li l-ewwel naraw kif immorru fiz-zwig u mbagħad naraw li wara sentejn tlieta kollox allright nizzewgu bil-knisja”.

“Infatti għalija u ghall-missieri l-veru tieg kellhu jkun meta nizzewgu bil-Knisja, wara li jghaddi l-perjodu taz-zmien tas-snin u naraw li kollox kien sejjer sew u mbagħad hemmhekk issir riceviment bhal ma' kien sar fil-kaz ta' oħti”.

Illi fil-fatt l-attrici tghid li kienet giet traxxinata b'dan kollu peress li deher car li minhabba s-sitwazzjoni li l-koppja

sabet ruhha fiha, d-decizjonijiet ta' zwieg, (jekk fil-kuntest ta' dak hawn citat jista' jissejjah hekk), inhadu minnn missier il-konvenut, u l-konvenut u l-attrici qaghdu sottomessi ghall-istess; il-konvenut ghaliex ma jidhirx li f'dak iz-zmien kien jagħmel pass mingħajr il-kunsens jew il-volonta' ta' missieru, u l-attrici ghaliex kienet thossa li gejja minn posizzjoni ta' zvantagg kemm ghaliex kienet mara tqila u kif ukoll ghaliex l-familja tal-konvenut jidher li kellha l-mezzi finanzjarji sabiex tissaportja, mentri l-familja tagħha, kif jidher mix-xhieda ta' ommha “C”, jidher li baqghet fil-genb. F'dan il-kuntest din il-Qorti thoss li l-ebda parti ma kellha d-diskrezzjoni necessarja sabiex tagħmel għażla libera u konoxxenti taz-zwieg, b'dan li tikkonprendi u tassumi l-obbligazzjoni u l-elementi essenzjali taz-zwieg, izda dan kien gie pprezentat ukoll bhala speci zwieg ta' prova u għalhekk din il-Qorti thoss li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat kemm abbazi ta' **I-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi fil-fatt tant ma kien hemm xejn bejn il-partijiet inkluz il-mankanza ta' kull element ta' *consortium vitae* li jidher li l-konvivenza bejn il-partijiet kienet wahda difficli fejn l-attrici kienet trattata bhala persuna inferjuri ghall-konvenut, tant li jirrizulta li l-konvenut kien ihalliha bla manteniment, tant li kellha tirrikorri ghall-ghajuna anke ta' niesha u kellha tahdem ukoll; jidher ukoll li kienet vittma ta' vjolenza domestika u jidher li kellha terfa' l-piz tad-decizjonijiet dwar it-tifel tagħhom wahedha, anke peress li kif ammetta l-konvenut kien iktar iqatta' l-hin mal-hbieb.

III. KONKLUZJONI.

Illi għalhekk għal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, fil-kontumac ja' tal-konvenut, **tilqa' t-talba attrici biss fis-sens hawn deciz**, b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkontrattat mill-kontendenti fis-7 ta' April 1994 huwa null u bla effett legali, u dan ghaliex il-kunsens tal-partijiet kien vizzjat abbazi ta' **I-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Kopja Informali ta' Sentenza

Bl-ispejjez jinqassmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----